

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Педагогіка і психологія вищої школи
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Англійська мова і література та друга іноземна мова»

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Кваліфікація: Ступінь вищої освіти “Магістр”, спеціальність “Філологія”, спеціалізація “035.041 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно))”, освітня програма “Англійська мова і література та друга іноземна мова”

Рівень вищої освіти другий магістерський
факультет іноземних мов

Мова навчання українська

Розробники: доктор психологічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкової освіти	Іванчук М.Г.
доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкової освіти	Романюк С.З.
доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкової освіти	Федірчик Т.Д.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти	Шевчук К.Д.

Профайл викладача (-ів) <http://elemed.chnu.edu.ua>

Контактний тел. Шевчук К.Д. +(380)507385598

E-mail: k.shevchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3221>

Консультації Очні та онлайн консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс «Психологія і педагогіка вищої школи» - одна з важливих дисциплін в системі вищої освіти. Предметом вивчення навчальної дисципліни для студентів другого освітнього рівня (магістерського) - є методологічні основи педагогіки та психології вищої школи, сучасні методики викладання навчальних дисциплін, особливості дидактичних прийомів та методик інноваційних технологій, що забезпечують якість освіти та контролю за рівнем навчальних досягнень студентів, особливостей діяльності викладача та його професіоналізм. Засвоєний матеріал курсу здобувачами забезпечить обізнаність в особливостях організації освітнього процесу сучасного навчального закладу вищої школи та ознайомлення з процесами реформування вищої освіти в Україні, а також вимог до професіоналізму викладача.

Дисципліна «Психологія і педагогіка вищої школи» спрямована на формування у студентів цілісного й системного розуміння психолого-педагогічних проблем становлення особистості та професійної підготовки студентів в умовах вищого закладу освіти; пізнання психологічних закономірностей і умов ефективності процесу професійної освіти у вищій школі; забезпечення засвоєння теоретичних основ організації освітнього процесу у вищому закладі освіти та наукових основ управління вищою школою.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів другого магістерського освітнього рівня з теорією та практикою навчання, виховання й управління у вищій школі, психологічними закономірностями освітнього процесу та співпраці між викладачем і студентом, студентською групою, формування їх готовності до викладацької діяльності у закладах вищої освіти, організації науково-дослідної та інноваційної діяльності.

3. Пререквізити. Ефективність засвоєння даного курсу підвищує вивчення наступних дисциплін: «Педагогіка, «Педагогічна майстерність».

4. Результати навчання

Компетентності з освітньо-професійної програми - Англійська мова і література та друга іноземна мова

ЗК 4 . Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності).

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК 10. Володіння методами та формами викладання іноземної мови у вищій школі та знаннями в організації виховної діяльності в академгрупі; розуміння основних функцій та завдань педагогіки вищої школи та специфіки діяльності педагога у вузі.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково- професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 18. Володіти методикою проведення практичних, семінарських занять у закладі вищої освіти; оцінювати знання і уміння у системі кредитно-трансферного навчання; визначати психологічні особливості студентів.

Конкретизовані результати навчання з курсу (в результаті вивчення курсу, студент повинен):

а) знати:

- теоретичні основи педагогіки та психології вищої школи як науки та навчальної дисципліни;
- структуру, зміст системи вищої освіти в Україні та особливості управління нею;
- основні категорії дидактики вищої школи та нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти;
- структуру, особливості та психологічні закономірності організації освітнього процесу у вищій школі;
- специфіку застосування інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі вищої школи;
- основні дидактико-методичні засади контролю та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів;
- особливості індивідуальної та позааудиторної навчально-виховної роботи зі студентською молоддю;
- психологічні особливості студентського віку та становлення особистості студента як майбутнього фахівця;
- психологію педагогічної діяльності викладача вищої школи та професійні вимоги до неї;
- шляхи конструктивного подолання бар'єрів і вирішення конфліктів у педагогічній взаємодії «викладач - студент».

б) уміти:

- аналізувати зв'язки педагогіки з системою педагогічних наук та іншими науками;

- складати план навчальних занять (лекції, семінарських, лабораторних) у вищій школі та аналізувати засоби діагностики;
- використовувати інтерактивні ігрові методи та методики інноваційних технологій навчання у підготовці фахівців;
- планувати та реалізовувати організаційно-виховну роботу куратора академічної групи;
- давати психологічну характеристику студентського періоду життя людини, визначати механізми соціалізації особистості у студентському віці;
- складати характеристику студента та студентської групи;
- визначати зв'язки між рівнем інтелектуального і особистісного розвитку студентів та формами і методами впливу на результати навчання та виховання;
- складати програму особистісного самовдосконалення та програму «Я концепція майбутнього фахівця».

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	5-й	9	3	90	30				60		іспит
Заочна	5-й	9	3	90	8				82		іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назва модулів	Теми лекцій	Кількість годин			
		Л		С.р.	
		Д	З	Д	З
Педагогіка вищої школи	1.1. Теоретичні основи педагогіки вищої школи як науки та навчальної дисципліни	2		4	
	1.2. Вища освіта України. Система вищої освіти в Україні та управління нею.	2		4	
	1.3. Дидактика вищої школи. Зміст освіти у закладах вищої освіти. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти та якості освітньої діяльності	2		5	
	1.4. Організація освітнього процесу у вищій школі: особливості організації освітнього процесу у вищій школі управління освітнім процесом; методи, та форми навчання. Студентоцентризм в освітньому процесі	6		8	
	1.5. Інноваційні технології навчання у вищій школі	2		4	
	1.6. Контроль та оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.	2		4	
	1.7. Організація позааудиторної виховної роботи у ЗВО та академічній групі	2		4	
Модульна контрольна робота – 1 год.					
Психологія вищої школи	2.1. Психологія вищої школи як наука і навчальна дисципліна	2		4	
	2.2. Студент як об'єкт і суб'єкт навчально-професійної діяльності у вищому навчальному закладі.	2		4	
	2.3. Студентство як соціальна група	2		4	

	та її психологічні особливості				
	2.4. Становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою у навчально-професійній діяльності	2		4	
	2.5. Психологічні особливості професійної діяльності викладача вищої школи. Професіоналізм та педагогічна майстерність у педагогічній діяльності викладача.	2		5	
	2.6. Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами.	2		6	
	2.7. Протиріччя і конфлікти у педагогічній взаємодії та шляхи їх запобігання й вирішення. Доброчесність як основний принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача зі студентством	2		6	
<i>Модульна контрольна робота – 1 год.</i>					
Всього годин:		30	8	60	82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи
Завдання для СРС
з курсу «Педагогіка і психологія вищої школи»
Модуль 1 «Педагогіка вищої школи»

№	Тема	Завдання	Максимальна кількість балів
1.	Тема 2	Розробити <i>модель вищої освіти України</i> на основі аналізу її системи (рівні вищої освіти, ступені вищої освіти, типи ВНЗ тощо).	12
2.	Тема 5	Розробити <i>поширений план лекційного заняття</i> з курсу вашої спеціальності (тема на вибір)	12
3.	Тема 5	Розробити <i>поширений план семінарського заняття</i> з курсу вашої спеціальності (тема на вибір)	12
4.	Тема 6	Розробити <i>план виховної роботи куратора</i> в академічній групі (на рік).	12
5.	Всі теми	Модульна контрольна робота	12
Всього			60 балів

Кількість набраних студентом балів за модуль множиться на коефіцієнт **0,5**.

Завдання для СРС
з курсу «Педагогіка і психологія вищої школи»
Модуль 2. «Психологія вищої школи»

№	Тема	Завдання	Кількість балів
1.	До кожної теми	Скласти <i>словник основних понять з кожної теми</i> (на аркушах А4, або у тоненькому зошиті)	12
2.		Скласти <i>психологічну характеристику студента</i> групи (за власним вибором)	12

3.		Скласти <i>психологічну характеристику студентської групи</i>	12
4.		Скласти <i>самохарактеристику</i> : «Я – як особистість»; «Я – як майбутній фахівець»	12
5.	Всі теми	Модульна контрольна робота	12
Всього			60 балів

Кількість набраних студентом балів за модуль множиться на **коефіцієнт 0,5**.

Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є складовою підсумкового контролю.

Студентам пропонується з даної навчальної дисципліни виконати наступні завдання:

1. Скласти психологічний портрет майбутнього фахівця.
2. Психолого-педагогічні та соціальні аспекти підвищення якості підготовки кадрів відповідного профілю.
3. Становлення багаторівневої системи підготовки кадрів в університеті.
4. Зміст освіти в системі підготовки фахівців за профілем.
5. Структура системи навчального процесу.
6. Дидактичні принципи навчання та їх розвиток.
7. Показники якості підготовки фахівців, критерії оцінки якості навчання.
8. Цілі, види і форми контролю якості навчання.
9. Професійна майстерність викладача.
10. Контроль якості викладання дисциплін управлінського циклу.
11. Диференціація контролю знань, умінь і навичок студентів.
12. Комплексний аналіз якості підготовки кадрів за результатами контролю.
13. Навчально-методична документація кафедри: нормативна, планова, методична, навчальна, звітно-інформаційна.

14. Розробка часткових методик викладання.
15. Створення навчально-методичного комплексу з дисципліни.
16. Інноваційні технології навчання у вищій школі.
17. Психологія взаємовідносин студентів і викладачів при аудиторній роботі.
18. Проблеми уваги у студентській аудиторії.
19. Упровадження модульно-рейтингової технології навчання.
20. Самостійна робота студентів у процесі навчання.
21. Характеристика навчальних програм відповідної спеціальності
22. Мотивація і стимули успішного навчання студентів і ефективної роботи викладачів.
23. Методи активізації навчання та організація їх впровадження.
24. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення освіти.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Головна мета контролю – визначити якість засвоєння навчального матеріалу студентами, ступінь відповідності сформованих умінь та навичок цілям та завданням навчання. У процесі вивчення курсу «Педагогіка і Психологія вищої школи» використовуються наступні методи контролю:

- спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів
- усне опитування
- програмований контроль
- письмове опитування
- дидактичні тести
- самостійна робота студента тощо.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий тест (іспит)	Сума
Вступ	Модуль 1. Педагогіка						Модуль2. Психологія							Самостійна робота студента		40	100
T1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T2.6	T2.7	T3.1	T3.2		

2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	4	4	60	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-----

5. Рекомендована література -основна

Основна

1. Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи : монографія / М. Б. Євтух, Л. Г. Горяна, Н. О. Терентьєва – Київ, 2015. – 420 с.
2. Вища освіта України: тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу»: теоретичний та науково-методичний часопис. – Київ, 2015. – 280 с.
3. Галузинський В.М., Євтух М.В. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. / В.М.Галузинський, М.В. Євтух– К.: ННТЛ, 2010.
4. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: Вступ до спеціальності : навч. посіб. / О. І. Гура. – К. : Центр навч. л-ри, 2005.
5. Загальна психологія. За ред. Максименка С. Д. – 2 вид. – Вінниця : Нова книга, 2004.
6. Сергєєнкова О.П. Загальна психологія: Навчальний посібник / О.П.Сергєєнкова– К.: ЦУЛ, 2015.
7. Драч І. І. Управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи: теоретико-методичні засади : монографія / І. І. Драч. – Київ : Дорадо-Друк, 2013. – 456 с.
1. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб / І. В. Зайченко. – Київ, 2017. – 456 с.
2. Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. Держ. Упр. при Президентові України. – Київ : Основа, 2014. – 496 с.
3. Освітній менеджмент: проблеми теорії та практики : монографія / Т. О. Дороніна, С. М. Амеліна, В. В. Гаманюк ; за ред. Т. О. Дороніної. – Кривий Ріг, 2014. – 300 с.
4. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. – Кривий ріг : Айс Принт, 2017. – Вип. 1 (50). – 332 с.
5. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.
6. Руденко Ю. Д. Шляхи подолання кризи сучасної педагогіки / Ю. Д. Руденко. – Київ : Просвіта, 2018. – 278 с.
7. Теоретичні та методичні засади управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи на основі компетентнісного підходу в межах європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу : монографія / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна[та ін.]. – Київ : ТОВ “Альфа-реклама”, 2014. – 338 с.
8. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : метод. рекомендації до практичних занять магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 130 с. – (Серія «Магістратура»).
9. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч.-метод. комплекс / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 134 с. – (Серія «Магістратура»).

10. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 250 с. – (Серія «Магістратура»).
11. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти : термінологічний словник / авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхоцький [та ін.] ; за наук. ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2014. – 230 с.
12. Тимошко Г. М. Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу: теорія та практика : монографія / Г. М. Тимошко. – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. – 592 с.
13. Цехмістрова Г. С. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. для студентів магістратури вищих навчальних закладів / Г. С. Цехмістрова, І. М. Кравченко. – Київ, 2014. – 328 с.

Допоміжна

1. Бенедиктов Б. А. Бенедиктов С. Б. Психология обучения и воспитания и высшей школе. – М. : Просвещение, 1991. – 312 с.
2. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Умови застосування. Дистанційний курс / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко. – Х. : Торгсінг, 2001. – 276 с.
3. Левин К. Разрешение социальных конфликтов – СПб. : Речь, 2000. – 211 с.
4. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика. – Одесса : Аспект, 2005. – 334 с.
5. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта – тенденція світова / Н. Г. Ничкало // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992- 2002 : зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. – Ч. 2. – Х. : ОВС, 2002. – 328 с.
6. Олпорт Г. Становление личности. Избранные труды. – М. : Смысл, 2002. – 462 с.
7. Реан А. А., Кудашев А. Р., Баранов А. А. Психология адаптации личности. – СПб : «Прайм-Евროзнак», 2006. – 479 с.
8. Предик, А.А., Шевчук, К.Д., Фалинська, З.З., Лоїк, Х.Б., Дзюба, П.М. (2020). (Psychological and Pedagogical Aspects of the Development of Integrative Readiness of Future Specialists for Professional Activity". Journal of Education and e-Learning Research. Психологопедагогічні аспекти розвитку інтегративної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Журнал досліджень освіти та електронного навчання , 7 (3),263-269.
<http://asianonlinejournals.com/index.php/JEELR/article/view/1955>
9. Роджерс К. Становление личности: Взгляд на психотерапию / Пер. с англ. – М. : ЭКСМО-пресс, 2001. – 414 с.
10. Шихи Г. Возрастные кризисы. Ступени личностного роста. – СПб. : «Ювента», 1999.

11. Щербань П. Сутність педагогічної культури : Вища освіта України / П. Щербань. – К., 2004. – 73 с.
12. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / Пер. с англ.; общ. ред. и предисл. А. В. Толстых. – М. : Прогресс, 1996. – 243 с.
13. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. – Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. – Вінниця : Вінницький соціально-економічний ін-т ун-ту Україна, 2006. – 402 с.
14. Шевчук, К.Д. (2016) Ціннісна спрямованість сучасної системи освіти. *Розвиток системи неперервної освіти в контексті суспільних трансформацій ХХІ століття: колект. монографія / за ред. Іванчук М.Г.* Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 400 с. С. 62-75. Шевчук, К.Д. (2016) Підготовка майбутніх вчителів до організації диференційованого підходу при викладанні природознавства в початковій школі. *Розвиток системи неперервної освіти в контексті суспільних трансформацій ХХІ століття: колект. монографія / за ред. Іванчук М.Г.* Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 400 с. С. 216-227.
15. К.Д. Шевчук, Т. С. Йолшина, В.М. Сеничак. Формування SOFT SKILLS особистості через соціально-емоційне навчання // Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали ІІ Міжнародної наукової конференції. 27-28 березня 2020 р. м. Дніпро. Частина І./ Наук. ред. О.Ю. Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. – 123-125с.
<https://repo.dma.dp.ua/5582/1/Освіта%20ДНУ%20тези%20Частина%201-страницы-1-3%2C36-38%2C347-355.pdf>
16. Світлана Романюк, Кристина Шевчук. Особливості формування медіаграмотності у закладах вищої освіти. Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти : збірник статей / Редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. – Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. – С. 316-326.
https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2021/03/infor_gramot.pdf
17. Іванчук М.Г., Федірчик Т.Д, Романюк С.З., **Шевчук К.Д.**, Предик А.А. (2021) Методичні рекомендації до підготовки та захисту кваліфікаційної роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Чернівці: Чернівецький національний університет . 56 с.

7. Інформаційні ресурси

1. [http : //www.info-library.com.ua/](http://www.info-library.com.ua/) – Електронна бібліотека.
2. Болюбаш Я. Я. Державна програма «Вчитель» – поступ назустріч учителю / Я. Я. Болюбаш // [http : // www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua)
3. Інститут корекційної педагогіки і психології, м. Київ. Режим доступу : www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart

4. Морылева Э. А. Функциональное значение социально-профессиональной мобильности в подготовке педагога в вузе / Э. А. Морылева, Н. Н. Суртаева // [www.tgpi.tob.ru/info/nauka/conf/old/cont %20](http://www.tgpi.tob.ru/info/nauka/conf/old/cont%20).
5. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Даний ресурс містить максимально широкий спектр ключових текстів з психології, психогігієни, філософії, релігії, культурології та ін. Режим доступу: **[http : //psylib.kiev.ua/](http://psylib.kiev.ua/)**
6. Сайт факультету Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова. В розділі «Наукова робота» розміщено монографії, статті співробітників університету. – Режим доступу : **<http://www.psy.msu.ru/>**
7. Сайт факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляє наукову фахову онлайнову бібліотеку, зокрема понад 20 повнотекстових електронних версій видань з психології. – Режим доступу : **[http : //www.socd.univ.kiev.ua/](http://www.socd.univ.kiev.ua/)**